

f. Ex. hvor Manden arbejder og har en god Ugeløn; men selv disse opgive ofte hurtigt at drive Brødhandel, da de snart indser det ufordelagtige derved. Hvor sikkert det er, at en enlig Kvinde, der driver Brødhandel, vil sætte sine Penge til, kan man erfare af følgende Udtalelse, en af vore største Bagere fremkom med under en Samtale vi havde for kort Tid siden: »Jeg leverer Brød til 58 Brødhandlere, men det er min bestemte Overbevisning, at kun en eneste af disse muligen kan leve deraf og blive ved deres Forretning, alle de andres Existens er kun et Tids-spørgsmaal, som afhænger af, hvorlænge de kan vedblive at sætte Penge til.« — En enlig Kvinde, der betaler 4 à 500 Kr. i aarlig Leje af en Brødbutik, har en daglig Udgift af mindst 3½ Kr., heri iberegnet Husleje, Belysning, Papir, Varme og selv et tarveligt Underhold, men for at opnaa en saadan Indtægt, maatte hun have en daglig Omsætning af 35 à 40 Kr., men dette naas kun af ganske enkelte Forretninger, som da næsten altid drives af Bagerne selv med det dertil engagerede Personale. Det regnes allerede for en meget god Omsætning, naar denne kan naa op til 15 Kr. daglig, og der gives mangfoldige Brødbutikker, med et fremtrædende Ydre, hvis Omsætning er langt under 10 Kr., og det er da aabenbart, at alle disse Forretninger kun kan drives med Tab. Det er sikkert en meget betydelig Sum, som enlige Kvinder hvert Aar sætter til paa Brødhandel i København. Hvis man blot regner Antallet af dem, som maa forlade deres Forretning, til 200 om Aaret, og at hver har tilsat 500 Kr., bliver det 100,000 Kr. om Aaret, og efter min Erfaring, er disse Tal aldeles ikke for høje, men snarere for lave; men som sagt, det er meget sjældent, at nogen vil lade sig advare og lige saa lidt høre Tale om, hvilket overordentlig bundet, indskrænket Liv det er at føre Brødforretning. Med uophørlig Nærværelse fra 5½ om Morgen til 10 om Aftenen, og aldrig Frihed hverken Søgne- eller Helligdage.

Det vilde ikke nytte noget, om Tilgiften til Brødsalgene blev forhøjet, thi den vilde da strax af den indbyrdes Konkurrence mellem disse, blive forhøjet for deres Købere, og saaledes komme disse og ikke Udsalgene til Gode, og herover er Bagerne ikke Herre, det ser man bedst af, hvorledes det er gaaet paa andre Omraader af Brødhandelen, f. Ex. med Søndagsbrødet, idet nemlig, efter at Bagerne efter meget Arbejde har faaet dette afskaffet i Bagerbutikkerne, har Udsalgene begyndt at indføre dette igen i Konkurrencen med hinanden.

Det har forøvrigt forundret mig, at den ærede Indsender ikke, i Stedet for at forlange højere Tilgift af Bagerne, har paa-talt, at det offentlige Selskab »Arbejdernes Fællesbageri« har indskrænket Udsalgernes Avance, idet det tvinger disse til at forhandle Bageriets Rugbrød med kun 4 Øre Rabat pr. Brød, medens Udsalgene fra alle andre Bagerier altid har faaet fra 5 til 10 Øre. Man vil maaske sige, at 1 Øre ikke har nogen Betydning, men det er virkelig en forsvarlig Sum, som dette Bageri hvert Aar unddrager Udsalgerne, naar man erfarer, at Bageriet hver Dag sælger 3000 Rugbrød, som med 1 Øres mindre Rabat giver Udsalgerne 30 Kr. mindre om Dagen, eller over 10,000 Kr. om Aaret mindre Avance, og hvis man blot regner 2 Øre, da over 20,000 Kr., som Udsalgerne maa give Afkald paa til at dække deres Driftsudgifter med.

Jeg tror ikke, at der er nogen Udsigt til Forbedring i de enlige Kvinders Stilling, som driver Brødhandel, thi det eneste, jeg kunde tænke mig, var et offentligt Forbud mod at forhandle Brød paa den urenlige Maade, som det nu sker paa saa mange Steder, idet man sælger Brød sammen med Petroleum, grøn Sæbe, Stenkul, Sand og lignende; thi ganske vist vilde et saadant Forbud indskrænke de altfor talrige Brødsalg noget og være ganske naturlige paa denne Tid, da man taler og skriver saa meget om Sundhed og Renlighed med Brødet, men det vil sikkert ikke komme, thi det er sjældent at man, hvad Brød angaar, beskæftiger sig med det naturlige og rimelige. Hvis De, Fru Redaktør, ved at optage disse Linjer i Deres ærede Blad, kunde give et lille Bidrag til Belysning af Brødhandelen og den enlige Kvinders Stilling dertil, og maaske for en enkelt afværge de Skuffelser og Tab, som mange, altfor mange ærlige Kvinder hvert Aar lider i København, vilde de meget glæde Deres

ærbødige

A. F.

Lidt om Tjenestepigeforholdet.

I nogen Tid har jeg læst Bladet »Hvad vi vil« og været glad ved, at man synes mere og mere at faa Øjnene op for Kvindens underordnede Stilling i Samfundet, ja, jeg tror, der er mange Spørgsmaal, til hvis Løsning der kræves baade Mandens og Kvindens ihærdige Arbejde. Men ved de fleste Kvindemøder bliver der klaget over, at vi Tjenestepiger er ligegyldige, og har ikke Interesse for Kvindens Sag. Det kommer deraf, at det ikke er blevet os klart, at Kvindesagen netop er et saadant Gode, der vil det bedste for os Tjenestepiger. »Hvad vi vil« har klaget over, at vi holde os for meget tilbage, sige ikke vor Mening. Men mon de Kvinder, som skrive i Bladet, rigtig har tænkt over Tjenestepigens Stilling i Almindelighed, i vore daglige Omgivelser. Mon ikke de Fruer har Tilbøjelighed til at gaa ud fra, at saaledes som de selv er i deres Hjem og omgaas deres Tyende, saaledes har disse det ogsaa andre Steder. Thi jeg tror at turde forudsætte, at disse Dammers Hjem netop er Hjem, hvor Tjenestefolkene blive betragtede som Mennesker, med samme Rettigheder og Fordringer til Livets Goder som de selv, og at de tillige viser dem Tillid, hvad deres Gerning og Arbejde angaar; thi det er kun paa den Maade, at vi Piger kan faa Lyst til vor Gerning, og saa faa vi ogsaa Mod og Lyst til at virke med og faa en Mening paa andre Omraader. Ja, heldigvis er der mange gode Hjem, hvor Spiren lægges saa de unge faa Lyst til at tage fat med. Og er man da saa heldig at komme paa en Højskole, hvor man faar Øjet aabnet for hvad der er stort og godt, saa vil vi ogsaa komme med i Arbejdet for Kvindens Sag. Men det kan ikke forlanges, at en Pige skal have Interesser, naar hun maaske kommer fra et Hjem, hvor Forældrene ikke leve med, hverken paa de aandelige eller politiske Omraader, og kommer ud at tjene der, hvor hun til enhver Tid faar at føle, at hun kun er til, for at hendes Herskab kan faa det behageligt, at hun kun har at lystre altid uden selv at turde have en Mening med om den daglige Gærning. En Pige har ikke Lov til at gøre andet, end hvad Herskabet befaler. Under slige Forhold kan vi Tjenestepiger ikke faa Interesse for, hvad der ligger udenfor det dagligdags trange Liv. Jeg tror, at Kvindesagens Forkæmpere vilde gøre en god Gærning ved at paaminde de Fruer og Frøkener, som leve i den gode Tro, at naar de er gode og skikkelige imod deres Tjenestefolk, da er det nok. De gode Fruer skulde snart lære at indse, at det var til deres eget Gavn, naar de gav deres Piger mere Frihed og Lighed i Hjemmet. Det vilde sikkert give Pigen mere Lyst, Mod og Selvfølelse. Hun vilde da ogsaa kunne komme ind i Arbejdet for, hvad der er oppe i Tiden. Mange sige nok, at vi skal ikke nøjes med Tjenestepigens sneverhøjtede Stilling, men hvad skal vi da, naar vi er stillede saaledes, at vi, for at leve, maa tjene til Føde og Klæder, da maa vi nok tage Forholdene som de er, og det er os, som maa bøje os. Men saalænge vi er stillet i Samfundet som vi er, maa man ikke forlange for meget af os Tjenestepiger.

T. Møller.